

RJEŠENJA ISPITA IZ **SOCIOLOGIJE**
NA LJETNOM ROKU DRŽAVNE MATURE **SERIJE D-S035**
lipanj 2019.

ZADATCI VIŠESTRUKOGA IZBORA

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
1.	D
2.	A
3.	B
4.	C
5.	D
6.	D
7.	A
8.	C
9.	C
10.	D
11.	C
12.	D
13.	C
14.	C
15.	A

ZADATCI KRATKOGA ODGOVORA

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
16.	na međugeneracijsku (pokretljivost / mobilnost) / na vertikalnu (pokretljivost / mobilnost)
17.	za moderno (društvo) / moderni (tip društva) / industrijsko (društvo) / industrijski (tip društva)
18.	primarna (devijantnost)
19.	na rituale solidarnosti / na političke (rituale solidarnosti)
20.	matrilokalni (tip obitelji) / matrilokalna (obitelj)
21.	postindustrijsko (društvo)

ZADATCI PRODUŽENOGA ODGOVORA

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
22.	MODEL TOČNOGA ODGOVORA: - Prema interakcionizmu društvo ne postoji kao nešto samo po sebi, izvan nas, nego se interakcijama pojedinaca stalno iznova stvara. / Društvo je određeno kao nešto što ljudi stalno iznova stvaraju i mijenjaju svojim interakcijama. - Prema konfliktnoj perspektivi društvo je sustav sastavljen od suprotstavljenih društvenih grupa sa suprotstavljenim interesima koji uzrokuju podjele i sukobe u društvu. BODOVANJE 2 boda - objašnjeno je tumačenje društva prema interakcionističkoj perspektivi I - objašnjeno je tumačenje društva prema konfliktnoj perspektivi. 1 bod - objašnjeno je tumačenje društva prema interakcionističkoj perspektivi III - objašnjeno je tumačenje društva prema konfliktnoj perspektivi. 0 bodova - nije objašnjeno tumačenje društva prema interakcionističkoj perspektivi niti je objašnjeno tumačenje društva prema konfliktnoj perspektivi
23.	MODEL TOČNOGA ODGOVORA: - Stari društveni pokreti izražavali su uvjete industrijskoga društva u kojemu je osnova ekonomske djelatnosti bila vlasništvo i kontrola proizvodnje pa su nastojali poboljšati društveni položaj radnika. / Usmjereni su na poboljšanje društvenoga položaja određenih skupina u društvu (zagovarali su „emancipacijsku” politiku). - radnički (pokret) / klasni (pokret) BODOVANJE 2 boda - objašnjen je pojam starih društvenih pokreta I - naveden je jedan primjer starih društvenih pokreta 1 bod - objašnjen je pojam starih društvenih pokreta III - naveden je jedan primjer starih društvenih pokreta 0 bodova - nije objašnjen pojam starih društvenih pokreta niti je naveden jedan primjer starih društvenih pokreta

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
24.	MODEL TOČNOGA ODGOVORA: - Rod je kulturno određen, simbolički izraz razlike između muškoga i ženskoga spola, a rodni identitet uključuje razlike u stavovima i djelovanjima povezanim s društveno definiranim shvaćanjima muškosti i ženskosti. (Rodni identitet je identitet koji se izgrađuje u ranome djetinjstvu u procesu socijalizacije tako što se roditelji i okolina prema djetetu odnose na određeni način ovisno o tome je li dijete pripadnik ženskoga ili muškoga spola.) - prema kulturnome determinizmu rodni identitet se izgrađuje pod utjecajem kulturnih čimbenika koji se usvajaju socijalizacijom BODOVANJE 2 boda - objašnjen je pojam rodnoga identiteta I - opisan je način na koji se rodni identitet pojedinaca izgrađuje prema kulturnome determinizmu 1 bod - objašnjen je pojam rodnoga identiteta II - opisan je način na koji se rodni identitet pojedinaca izgrađuje prema kulturnome determinizmu 0 bodova - nije objašnjen pojam rodnoga identiteta niti je opisan način na koji se rodni identitet pojedinaca izgrađuje prema kulturnome determinizmu
25.	MODEL TOČNOGA ODGOVORA: - fordizam i postfordizam - proizvodi u fordizmu su standardizirani, isti, a u postfordizmu su inovativni, raznoliki, s naglaskom na kvaliteti BODOVANJE 2 boda - navedeni su fordizam i postfordizam I - opisana je njihova osnovna razlika s obzirom na standardizaciju proizvoda 1 bod - navedeni su fordizam i postfordizam II - opisana je njihova osnovna razlika s obzirom na standardizaciju proizvoda 0 bodova - nisu navedeni fordizam i postfordizam niti je opisana njihova osnovna razlika s obzirom na standardizaciju proizvoda

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
26.	MODEL TOČNOGA ODGOVORA: - teorija o samoispunjavajućem proročanstvu / teorija etiketiranja - Prema teoriji o samoispunjavajućem proročanstvu nastavnikovo tipiziranje (određivanje, procjenjivanje) učenika sposobnima ili „tupima” te predviđanja njihova školskoga uspjeha ima tendenciju doista se ostvariti. / Nastavnik definira učenika na određeni način, kao „bistroga” ili „tupoga”, a onda se prema njemu ponaša tako da se to predviđanje (proročanstvo) doista i ostvari. Od bistroga će učenika tražiti više, a i učenik će o sebi početi misliti kao o bistrijem, pa će se više truditi. / Prema teoriji etiketiranja, etiketa, kao npr. nedovoljno sposobnoga koju učenik na temelju nastavnikova dojma o njemu dobije, bit će prihvaćena i među drugim nastavnicima pa učenik s vremenom može sam prihvatiti tu etiketu, početi se ponašati u skladu s njom (manje se truditi i učiti), što može rezultirati njegovim nižim (lošijim) školskim uspjehom. BODOVANJE 2 boda - navedena je teorija o samoispunjavajućem proročanstvu / teorija etiketiranja I - objašnjena je teorija o samoispunjavajućem proročanstvu / teorija etiketiranja 1 bod - navedena je teorija o samoispunjavajućem proročanstvu / teorija etiketiranja ILI - objašnjena je teorija o samoispunjavajućem proročanstvu / teorija etiketiranja 0 bodova - nije navedena teorija o samoispunjavajućem proročanstvu / teorija etiketiranja niti je objašnjena teorija o samoispunjavajućem proročanstvu / teorija etiketiranja
27.	MODEL TOČNOGA ODGOVORA: - Ulrich Beck / U. Beck / Beck / Anthony Giddens / A. Giddens / Giddens - Rizici u globalnome društvu su globalni i endemski, ne mogu se ograničiti – nisu vezani uz određeni teritorij, prelaze državne granice. Problemi su rješivi na transnacionalnoj razini / društveno su proizvedeni / apstraktni su i depersonalizirani – ne mogu se neposredno opaziti jer proizlaze iz novih oblika onečišćenja kao što su radioaktivnost ili mikrobiološki organizmi (nevidljivi su (poput radioaktivnog zračenja); rizici nisu posljedica nečijeg postupka nego proizlaze iz sila što nisu pod kontrolom pojedinaca, ne može se odrediti krivnja ili odgovornost / rizici su „demokratski” – jednako prijete bogatima i siromašnima / rizici predstavljaju nenamjeravanje posljedice znanstvenog i tehnološkog napretka BODOVANJE 2 boda - naveden je Ulrich Beck / Anthony Giddens I - opisana je jedna značajka društva rizika 1 bod - naveden je Ulrich Beck / Anthony Giddens ILI - opisana je jedna značajka društva rizika 0 bodova - nije naveden Ulrich Beck / Anthony Giddens niti je opisano prirodno kretanje stanovništva

ZADATCI KRATKOGA I PRODUŽENOGA ODGOVORA

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
28.	
28.1.	kvalitativnomu (istraživačkom pristupu)
28.2.	MODEL TOČNOGA ODGOVORA: - Durkheimovo tumačenje društvenih činjenica pripada makrosociološkoj razini analize društva. - Weberovo tumačenje društvenoga djelovanja pripada mikrosociološkoj razini analize društva. - Prema Durkheimu, društvene činjenice vrijede jednako za sve članove društva i imaju prisiljavajući utjecaj na sve pojedince u društvu radi usmjeravanja njihovog ponašanja. Prema Weberu, društveno djelovanje je ono u kojemu pojedinac pri svom djelovanju uzima u obzir djelovanje drugih i po njemu se orijentira, a u središtu pozornosti su subjektivna značenja koja ljudi pridaju svojim djelovanjima. (Weber drži da se društveni život sastoji od društvenih djelovanja koja za ljude imaju određeno značenje koje sociolog treba razumjeti.)
	BODOVANJE 2 boda - navedena je makrosociološka razina analize društva kojoj pripada Durkheimovo tumačenje društvenih činjenica i mikrosociološka razina analize društva kojoj pripada Weberovo tumačenje društvenog djelovanja I - objašnjeno je zašto navedeni pojmovi pripadaju tim sociološkim razinama analiza društva
	1 bod - navedena je makrosociološka razina analize društva kojoj pripada Durkheimovo tumačenje društvenih činjenica i mikrosociološka razina analize društva kojoj pripada Weberovo tumačenje društvenog djelovanja ILI - objašnjeno je zašto navedeni pojmovi pripadaju tim sociološkim razinama analiza društva ILI - navedena je sociološka razina analize društva kojoj pripada Durkheimovo tumačenje društvenih činjenica i objašnjeno je zašto navedeni pojmovi pripadaju tim sociološkim razinama analiza društva ILI - navedena je sociološka razina analize društva kojoj pripada Weberovo tumačenje društvenog djelovanja i objašnjeno je zašto navedeni pojmovi pripadaju tim sociološkim razinama analiza društva
	0 bodova - nisu navedene sociološke razine analize društva kojoj pripadaju Durkheimovo i Weberovo tumačenje društvenih činjenica niti je objašnjeno zašto navedeni pojmovi pripadaju tim sociološkim razinama analiza društva

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
29.	
29.1.	(društvena) stratifikacija
29.2.	MODEL TOČNOGA ODGOVORA: - Prema K. Marxu je društveni položaj pojedinaca u društvenoj strukturi određen ekonomskim vlasništvom, tj. vlasništvom nad sredstvima za proizvodnju. Pojedinci koji posjeduju vlasništvo nad sredstvima za proizvodnju pripadaju klasi kapitalista, a pojedinci koji nemaju vlasništvo nad sredstvima za proizvodnju pripadaju klasi radnika. - Prema M. Weberu je društveni položaj pojedinaca u društvenoj strukturi određen kao kombinacija ekonomskoga vlasništva (posjedovanjem imovine – zemlje, zgrada i strojeva) i posjedovanjem vještina, kvalifikacija i znanja, količinom društvenoga prestiža (socijalnoga poštovanja, ugleda, počasti i priznanja) i količinom političke moći (utjecaja na društveni život). / Osim ekonomskog poretka, Weber dodaje još dva društvena poretka (dimenzije) stratifikacije: socijalni i politički (socijalnu i političku dimenziju) pa ukupni društveni položaj na stratifikacijskoj ljestvici ovisi o kombinaciji položaja na te tri dimenzije. BODOVANJE 2 boda - objašnjena je osnova za određivanje društvenoga položaja pojedinaca prema K. Marxu I - navedeni su elementi kojima M. Weber proširuje Marxovu analizu društvene nejednakosti 1 bod - objašnjena je osnova za određivanje društvenoga položaja pojedinaca prema K. Marxu II - navedeni su elementi kojima M. Weber proširuje Marxovu analizu društvene nejednakosti 0 bodova - nije objašnjena osnova za određivanje društvenoga položaja pojedinaca prema K. Marxu niti su navedeni elementi kojima M. Weber proširuje Marxovu analizu društvene nejednakosti

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
30.	
30.1.	(formalnim) sankcijama
30.2.	MODEL TOČNOGA ODGOVORA: - na razvojnu (socijalizaciju) / na sekundarnu (socijalizaciju) - Primjer Maje pokazuje njezino uspješno prilagođavanje zahtjevima društvene uloge nastavnice sociologije od koje se očekuje stručnost (kvalificiranost, poznavanje znanja o predmetu koji predaje) i stalno usavršavanje metoda rada, učenja i poučavanja. Kvalitetnim ispunjavanjem zahtjeva društvene uloge nastavnice Maja je napredovala, čime je ostvarila viši društveni status. BODOVANJE 2 boda - navedena je razvojna (socijalizacija) / sekundarna (socijalizacija) I - objašnjena je povezanost promjene Majine društvene uloge s promjenom njezina društvenoga statusa 1 bod - navedena je razvojna (socijalizacija) / sekundarna (socijalizacija) ILI - objašnjena je povezanost promjene Majine društvene uloge s promjenom njezina društvenoga statusa 0 bodova - nije navedena razvojna (socijalizacija) / sekundarna (socijalizacija) niti je objašnjena povezanost promjene Majine društvene uloge s promjenom njezina društvenoga statusa
31.	
31. 1.	postotak urbanoga (gradskoga) stanovništva / stupanj urbanizacije
31.2.	MODEL TOČNOGA ODGOVORA: - globalni grad - U globalnome gradu razvijen je tercijarni i kvartalni sektor zanimanja, to su gradovi koji pružaju usluge koje traže velike transnacionalne kompanije (korporacije) pa postaju središta u kojima se okupljaju ljudi posebnih zanimanja: menadžeri, pravnici, osiguravatelji, marketinški i komunikacijski stručnjaci, dizajneri itd. Proizvodnja dobara seli se u siromašnije zemlje, što znači da je sekundarni sektor oslabljen. - postmoderni grad - Za postmoderni grad karakteristično je seljenje proizvodnje dobara u druge dijelove svijeta, gospodarstvo se manje temelji na proizvodnji i potrošnji dobara, a sve više na proizvodnji i potrošnji kulture. Važnost kulture povezana je s turizmom i rastom tzv. simboličke ekonomije usmjerene na stvaranje i širenje imidža grada, dakle - jača tercijarni i kvartalni sektor zanimanja. BODOVANJE 2 boda - naveden je globalni grad / postmoderni grad I - objašnjena je promjena sektora zanimanja karakteristična za globalni grad / postmoderni grad 1 bod - naveden je globalni grad / postmoderni grad ILI - objašnjena je promjena sektora zanimanja karakteristična za globalni grad / postmoderni grad 0 bodova - nije naveden globalni grad / postmoderni grad niti je objašnjena promjena sektora zanimanja karakteristična za globalni grad / postmoderni grad

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
32.	
32.1.	kredencijalizam
32.2.	MODEL TOČNOGA ODGOVORA: - selekcija i alokacija (socijalizacija) - Selekcija je izbor najsposobnijih pojedinaca koji će zauzeti najvažnije položaje u društvu na temelju meritokratskih načela / Alokacija je razmještaj ljudi u određene profesionalne uloge (- Socijalizacija (sekundarna) je prenošenje kulturne tradicije / (škola je most između pojedinca i društva) škola je glavno sredstvo postizanja ujednačenosti (homogenosti) među pojedincima u modernim industrijskim društvima koja su sačinjena od raznolikih pojedinaca. Obrazovne institucije prenose moralne vrijednosti na učenike koje su osnova društvenoga poretka. / Škola služi kao međustupanj između obitelji i moralnoga poretka društva. Učenje disciplini je najbitniji vid moralnosti u razredu.) BODOVANJE 2 boda - navedene su selekcija i alokacija (socijalizacija) I - objašnjene su dvije funkcije obrazovanja prema funkcionalistima 1 bod - navedena je i objašnjena selekcija / alokacija (socijalizacija) ILI - navedene su selekcija i alokacija (socijalizacija) bez objašnjenja ILI - objašnjene su selekcija i alokacija (socijalizacija) bez da su navedene 0 bodova - nisu navedene selekcija i alokacija (socijalizacija) niti su objašnjene

SKUPINA ZADATAKA

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
33.	
33.1.	C
33.2.	- U društvenu se osnovicu ubraja: <u>proizvodne snage i odnosi proizvodnje</u> - U superstrukturu se ubraja: <u>(ono što ljudi misle - razni oblici) religije, prava, politike i filozofije</u>
33.3.	MODEL TOČNOGA ODGOVORA: - historijski materijalizam - (materijalističko shvaćanje povijesti) pokretačka snaga u povijesti nisu ideje ili vrijednosti, nego način na koji se ljudi međusobno odnose u proizvodnji svoga materijalnoga života. Da bi zadovoljili svoje egzistencijalne potrebe, ljudi se moraju udružiti i organizirati. Tako nastaje podjela rada koja vodi nastanku suprotstavljenih društvenih klasa. Marx smatra da je čitava dosadašnja povijest zapravo povijest sukoba među klasama.
	BODOVANJE 2 boda - naveden je historijski materijalizam I - objašnjen je Marxov koncept razvoja društva kroz povijest
	1 bod - naveden je historijski materijalizam II - objašnjen je Marxov koncept razvoja društva kroz povijest
	0 bodova - nije naveden historijski materijalizam niti je objašnjen Marxov koncept razvoja društva kroz povijest
34.	
34.1.	B
34.2.	u simbole / u vrijednosti
34.3.	MODEL TOČNOGA ODGOVORA: - subkultura - Društvena grupa koja ima specifične norme, vrijednosti i obrasce ponašanja različite od ostalih grupa. Članovi subkulture dijele osjećaj grupnoga identiteta, prenose te posebne obrasce mišljenja i ponašanja na nove članove. Subkultura može nastati na temelju vjerske, rasne, etničke ili nacionalne pripadnosti, spola ili dobi, socioekonomskoga statusa, profesije, devijantnoga ponašanja, glazbenoga stila pojedinaca itd. Subkultura prilagođava sebi vrijednosti i norme širega društva (dominantne kulture).
	BODOVANJE 2 boda - navedena je subkultura I - objašnjena je subkultura
	1 bod - navedena je subkultura II - objašnjena je subkultura
	0 bodova - nije navedena subkultura niti je objašnjena

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
35.	
35.1.	C
35.2.	meritokracija / meritokratsko načelo / jednakost šansi
35.3.	MODEL TOČNOGA ODGOVORA - Pozicijska teorija Raymonda Boudona objašnjava kako većina djece postiže onu razinu obrazovanja koju imaju njihovi roditelji, pri čemu će roditelji iz viših društvenih slojeva nastojati osigurati da djeca imaju veća obrazovna postignuća i spriječiti njihovu moguću društvenu degradaciju. / - Prema teoriji Basila Bernsteina o jezičnim kôdovima, odnosno oblicima govora, koje djeca različitoga socijalnog porijekla usvajaju u najranijoj dobi kasnije će utjecati na njihov školski uspjeh. Djeca iz nižih društvenih slojeva razvit će ograničeni jezični kôd, dok će djeca iz viših društvenih slojeva razviti razrađeni jezični kôd. S obzirom da se u školi potiče i koristi razrađeni jezični kôd, djeca koja koriste ograničeni jezični kôd imat će zbog toga slabiji školski uspjeh i niža obrazovna postignuća. / - Prema teoriji Raymonda Bourdieua o kulturnom kapitalu, na školski uspjeh djece utjecat će količina kulturnoga kapitala kojega posjeduju. Što neki učenik posjeduje više kulturnoga kapitala, imat će bolji školski uspjeh i viša obrazovna postignuća. Djeca iz nižih društvenih slojeva imaju manje kulturnoga kapitala, zbog čega će imati slabiji školski uspjeh i biti će eliminirana iz viših razina obrazovanja. Djeca iz viših slojeva imat će više kulturnoga kapitala, posjedovat će i stil i ponašanje karakteristične za školu, zbog čega će im školski uspjeh biti bolji, a obrazovna postignuća viša. BODOVANJE 2 boda - navedena je teorija prema kojoj pripadnost određenom društvenom sloju utječe na obrazovna postignuća djece I - objašnjena je teorija prema kojoj pripadnost određenom društvenom sloju utječe na obrazovna postignuća djece 1 bod - navedena je teorija prema kojoj pripadnost određenom društvenom sloju utječe na obrazovna postignuća djece ILI - objašnjena je teorija prema kojoj pripadnost određenom društvenom sloju utječe na obrazovna postignuća djece 0 bodova - nije navedena teorija prema kojoj pripadnost određenom društvenom sloju utječe na obrazovna postignuća djece niti je objašnjena teorija prema kojoj pripadnost određenom društvenom sloju utječe na obrazovna postignuća djece.